

ביאורים לפרקי אבות

המשנה עם פירוש ר"ע מברטנורא ועיקר תויו"ט

פרק חמישי

א בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר^(א), והלא במאמר אחד יכול להבראות^(ב), אלא, להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

פירוש ר"ע מברטנורא

בעשרה מאמרות. תשעה ויאמר, ובראשית נמי מאמר הוא, דכתיב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו: שמאבדים את העולם. שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד עולם מלא, והרשעים שבעונם מאבדים את נפשם כאילו מאבדים את העולם. כך מצאתי. ולי

נראה, שמאבדין את העולם ממש, שמכריעים את כל העולם כולו לכף חובה, ונמצא העולם אבד בשבילם: שנברא בעשרה מאמרות. ואינו דומה המאבד מלאכה שהיא נעשית ביום אחד למלאכה שהיא נעשית בהרבה ימים:

עיקר תוספות יו"ט

(א) ומה ת"ל כו'. הכי פירושו, מה תלמוד לומר מזה שהוא נברא בעשרה מאמרות, כלומר איזה לימוד נמשך מזה. ולא שהיא שאלה על הבריאה עצמה למה היתה בעשרה מאמרות, אלא שרצה לומר שיש לנו ללמוד מהבריאה שהיא בעשרה מאמרות לימוד מוסר נאה, שהלא במאמר אחד כו', ויצא לנו ממה שנברא בעשרה, להפרע כו'. אבל לא שלכך היתה כוונת הבריאה בעשרה מאמרות כדי להפרע וכו', שאין זה ממדת טובו יתברך לעשות פעולה יתירה כדי להפרע כו'. ד"ח: (ב) להבראות. ולא תנן ברא העולם ויכול

לברוא. נראה בעיני שהפליא בזה הוראת הבריאה שהיתה יש מאין ואפס מוחלט, ולא כמחשבת החושב בחומר קדמון. שכאשר נאמין באפס מוחלט, צודק המאמר לומר שהיה יכול להבראות שהוא מצד הנברא, שכיון שאפס ואין מוחלט היה, אין מונע מלהבראות במאמר אחד כמו בעשרה מאמרות. אבל אילו היה חומר קדום, לא יצדק לומר בפשיטות שהיה יכול להבראות מצד החומר, כי שמה טבע החומר לא היה מקבל הבריאה במאמר אחד:

"פרקי אבות הם חלק מתושבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין להסתפק באמירת פרקי אבות, אלא צריכים ללמודם בעיון, כראוי בתושבע"פ.
אלא שטמיון ש"אני מבקש . . אלא לפי כחן", לא תובעים מכא"א שילמד בעיון את כל המשניות וכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל; אבל עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבצי בתושבע"פ, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח דאדמו"ר הזקן המודפס בסידור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירושי רבי עובדי' מברטנורא (המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת כאמור עם המפרשים (שהם התושבע"פ בתושבע"פ גופא).
האמרו שייך במיוחד לתלמידי התמימים, שהיו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירושי', בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעינא, ואח"כ אמירה סתם".

(משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשנ"א – התוודעות א' – בלתי מוגה)

מופץ ע"י "ועד חיילי בית דוד" – 770 בית משיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ביאורים לפרקי אבות

מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

העבודה מלמטה למעלה, חדורה בדרגא שלמעלה מהשתלשלות

הש"ק ר"ח אלול (התחלת החשבון דכל השנה) להתחדשות הבריאה בתכלית השלימות - "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה". . ומתאים להלימוד בהתחלת פרק חמישי דאבות - "בעשרה מאמרות נברא העולם".

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול ה'תנשא - מוגה)

ובמיוחד שענין הגאולה קשור ג"כ עם פרקי אבות דשבת זו - פרק חמישי (אף שאמירת פרק זה בשבת זו קשור עם ענין הגלות, שבגללה "לא זכו" והיתה שבת שלא אמרו בה פרקי אבות, ובאם היתה הגאולה באה אז, היו אומרים בשבת זו פרק שישי):

התחלת הפרק היא "בעשרה מאמרות נברא העולם", וממשיך "עשרה נסים נעשו לאבותינו (בארץ הקודש ובירושלים עיה"ק ו) בבית המקדש", ועד לסיום הפרק וכל המסכת "ה' ימלוך לעולם ועד" דקאי על הגאולה, ומסיימים "יגדיל תורה ויאדיר" - שקשור עם משה רבינו (ש"גואל אחרון" הוא "גואל ראשון"), וכהתחלת המסכת "משה קיבל תורה מסיני" עד "והעמידו תלמידים הרבה".

ולפני זה אומרים "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" - תיכף ומיד בפשטות; וכאמור מסיימים ב"ה' ימלוך לעולם ועד", כהפירוש בזה שהוא ענין של נצחיות.

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול ה'תנשא - בלתי מוגה)

. ויש לומר, שענין זה מרומז גם בחמשת הראשי-תיבות שב"אלול" - ג' הקוין דתורה ("אנה לידו ושמתי לך") (עבודה) תפלה ("אני לדודי ודודי לי") וגמ"ח ("איש לרעהו ומתנות לאביונים"), תשובה ("את לבבך ואת לבבי") וגאולה ("אשירה לה' ויאמרו לאמר") - שעבודת האדם בג' הקוין שעליהם "העולם (שנחלק לג' עולמות בי"ע) עומד" היא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה (דהאדם ודהעולם), עי"ז שחדורה בעבודת התשובה שענינה "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" (עולם האצילות, עולם הרביעי), ועד לענין הגאולה, עולם החמישי ("חמישית לפרעה", "דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין") שבאין-ערוך לכל סדר השתלשלות דד' עולמות אבי"ע, ודוגמתו בנפש האדם - שעבודתו חדורה ונעשית מצד בחי' היחידה.

. ויש לקשר זה עם לימוד פרקי אבות בשבת זה - פרק חמישי, דרגא חמישית שלמעלה מסדר השתלשלות, וביחד עם זה, התחלתו "בעשרה מאמרות נברא העולם", והמשך הפרק בסדר דמלמטה למעלה: בריאת העולם, עשרה דורות מאדם ועד נח, עשרה דורות מנח ועד אברהם וכו', עד לעשרה נסים שבבית המקדש.

. וכן תהי' לנו - שבהמשך להתחדשות הבריאה בראש השנה דשנת נפלאות אראנו (שבו נמשך ונתגלה "אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם"), זוכים ביום

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!